

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Volumen ...**

Ivstitia Et, Ivs. Sex Libris totidem Tractatus appono, nempe de rerum
Dominio, de Restitutione, de Contractibus Gratuitis, de Contractibus
Onerosis, de Contractibus Fortunæ, de Contractibus Adminicularis, de
Quasi-Contractibus, & nonnullis Innominatis

**Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1663**

10. De Transactione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80681](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80681)

Seccio I. de Contract. Adminic. 245

ceptet esse arbitrium, & laesum se reputat quod id sibi non expediat, restitutione in integrum subuenitor. Nec mutus, nec surdus, nec servus arbitri esse potest. *L. Illa verba, ff. de verb. signifi.* Nec mulier, ideoque compromissum in illam, nullum est. *Lege ultima Codici de recept. arbitri.* nisi esset Regina, Ducissa, Marchionissa &c. vel nisi loci consuetudine iurisdictionem exerceretur. Nec Religiosus, nisi de licentia sui Praelati, cum id expedit Monasterio; quia arbitrium requirit iudicii formam, quae Religiosis prohibetur. *Cap. de presentium. Cap. Monachi secund. 16. quaestio. prim.* Potest autem esse arbitrator cum superioris consensu, si subditus sit. Nec excommunicatus, quia non potest cum aliis communicare, quare nec arbitrator esse potest. Index ordinarius iure civili esse arbiter prohibetur. *L. sed est servum, ff. de recept. arbitri.* Laici arbitri esse nequeunt in causis spiritualibus, nisi de summi Praefatis licentia. At laici simul cum Clerico possunt arbitri esse de Ordinarii licentia, aut Indicis delegati eius causa. *Cap. contingit de arbitri.* Potest arbitri esse possunt alij omnes qui iure prohibiti non fuerint. Sanchez libro sexto Decalog capite decimo octavo numero 55. Sylvest. verb. Arbitri, quaestio 16. Molina d. 39. Layman. libro quarto tract. quiviro cap. 11. num. 6.

72
Arbitri
materia, &
iura.

Porro materia arbitrii & compromissi est in omni causa & re, quae prohibita non invenitur. In causis criminalibus compromitti non potest, nec dari arbitrium. Neque de rebus ad communitatem spectantibus. Neque de causa ad matrimonij vinculum atinente. Arbitri potestas limitata est, & extra compromissum iudicare non potest. Debet autem arbitri presentibus ferre sententiam. Index electus arbitri a colligantibus sub conditione, ut iuxta summi indicium iudicare debeat, & non iuxta aliorum: non potest alienam opinionem sequi. Si tamen aequè probabiliter duas sustineat opiniones, iuxta quamlibet poterit iudicare. *Fill. rr. 39. d. n. 107. Mol. d. 40. 41. 42. 43. & 44. Sylvest. v. Arbitri. q. 13. 14. & 15. & alij ex L. Dicm. ff. de arbit. §. si quis L. Si cum dies, §. si arbitri. ff. de recept. arbitri. L. 1. ff. de recept. arbitri. L. Si inter, §. si sciti, ff. de recept. arbitri. L. Dicm. proferre, §. si plures, ff. eod. tit. L. Item si unus, ff. item plures, de recept. arbitri. L. Dicm. proferre. L. Non distinguamus, ff. eodem tit. §. summa rei, & §. Itē non est cogendus.*

CAPVT X.

De Transfatione.

73
Transfatio
quid sit.

TRANSFATIO est de re dubia & lite incerta, nec dum finita, non gratuita passio, sed aliquo dato, ut revento, vel promisso. Praeter rei dubietatem requiritur, ut non sit circa rem, de qua iam lata sententia sit, quaeque in rem transierit indicatam. Si enim invalida sit, iuxta Elcob. & Mend. Theol. Moral. Tom. V.

ram eo minime firmatur: at is qui iuravit, relaxationem prius curare debet. *L. 1. ff. de transact. Mol. rr. 2. d. 556. n. 4.*

Transfatio est contractus innominatus, *Facio, ut facias, vel Do, ut facias.* Habet autem similitudinem cum locatione, & iuxta illam est regulanda. Transfit in nominatum, si stipulatione vestiatur. Si fiat sub certa poena nolenti illi stare, cogi potest, vel ad illi standum expendo, vel ad illam poenam solvendam. Si iurata sit transfatio, & poena contravenienti apposta, utrumque peti potest, & quod servetur transfatio, & quod solvatur poena. Si vero iurata non sit, sed tantum munita stipulatione aqualiana, & apposta poena contravenienti: tunc etiam potest exigi poena ab eo, qui contra illam agit. *Fill. rr. 39. c. 8. q. 5. 6. & 7. Mol. rr. 2. d. 556. n. 7. 8. 9. & 10.*

Transfatio de re dubia valida est, in foro conscientiae quam externo. Ad iustitiam autem transfationis requiritur, ut inter transigentes servetur aequalitas. Si alter transigentium deceptus sit ultra, aut infra dimidium iusti valoris, datur actio decepto, ut vel contractus rescindatur, vel reducatur ad aequalitatem iuxta voluntatem eius, qui decepit, quod praecipue potest in rustico, ac muliere contingere. *L. Lucius iuxta Glossa ibidem ff. ad Treb. Mol. rr. 2. d. 556. n. 20. Fill. rr. 39. c. 8. q. 11.*

Qui non potest bona aliqua alienare, transfigere non poterit circa illa, aut compromittere. Quia qui transigit, etiam alienat. In testamentis prohibita est transfatio, quando fieret sine scientia eorum quae in testamento continentur. Sententia autem super iis, quae in testamento continentur non viso, etiam si eo viso, aliter iudicandum esset, valida quidem est, sed rescindenda. Si ignorentur contenta in ultima defuncti voluntate, & facta sit transfatio cum debitore hereditatis, invalida est, etiam si fiat cum renunciatione iurium, quae disponunt, eam esse invalidam. *L. Non solum, Cod. de praed. minor. L. De his, ff. de transfation. Mol. rr. 2. d. 157. n. 1. Fill. rr. 39. c. 9. q. 5. & 6.*

Transfatio super alimentis, si relicta sint ex ultima voluntate, & praestanda in futurum abique iudicis auctoritate invalida est. Si autem iuramento firmetur, valet. *L. Cum his, ff. de transfat. Conar. C. Quamvis pactum p. 2. §. ult. n. 12.* Transfatio autem particularis ad alias res non extenditur, licet extendatur etiam ad connexa, & dependentia. Si petitione praevia generali, secuta est transfatio generalis, tunc etiam circa incognita intelligenda generaliter transfatio, est modo ablit dolus. Si generalis sequatur, post petitionem particularem, & restringi potest ad illa sola particularia, non intelligitur de aliis rebus. *L. Ago cum, Codic. de transfat. Mol. na*

trallat. secund. d. 558. Fil. lincius trallat. 39. cap. 9. quaestio. 9. & 10.

X 3 CAPVT

75
De validi-
tate eius in
re dubia, &
cum alter
transigentium
sit deceptus

76
Non potest
transfigere
qui non po-
test aliena-
re.

77
De transa-
tione super
alimentis
& de trans-
fatione
particulari,
aut genera-
li.